

Aikakauskirja Kasvatus

Abstraktit

Hähkiöniemi, Markus – Hirvonen, Sami. 2013. YMMÄRTÄMISEN KASVUN RYTMITTÄMINEN TUTKIVASSA MATEMATIIKAN OPPIMISESSÄ. Kasvatus 44 (2), 126–137.

Tarkastelemme tässä artikkelissa, miten opettaja rytmittää oppilaiden matemaattisen ymmärryksen kasvua tutkivassa oppimisessa. Analysoimme yksilön ymmärtämisen kasvun yhteyttä opettajan yksilölliseen ja koko luokan yhteiseen ohjaukseen tutkivan matematiikan oppimisen tunnilla. Pirien ja Kierenin ymmärtämisen mallin mukaan oppilaan ymmärtäminen kehittyy kahdeksan tason kautta. Mallin mukaan ymmärtäminen ei useinkaan kasva lineaarisesti vaan olennaisena osana oppimista on takaisin kiertyminen aiemmalle tasolle työstämään ymmärrystä. Tutkimuksessa toteutettiin yhdeksän luokan tutkivan matematiikan oppimisen tunti, jonka aiheena oli mayojen lukujärjestelmä. Oppitunti kuvattiin videokameralla, ääni nauhoitettiin sanelimella ja oppilaiden kirjalliset tuotokset kerättiin. Valitsimme aineistosta tarkempaan analyysin yhden oppilaan. Koodasimme oppilaan ymmärryksen kasvun Pirien ja Kierenin mallin mukaan sekä analysoimme, miten oppilas siirtyi ymmärryksen tasolta toiselle. Oppilaan ymmärrys kasvoi epälineaarisesti sisältäen kaksi takaisin kiertymää. Opettaja sai aikaan takaisin kiertymät kiinnittämällä oppilaan huomion ristiriitaisuuksiin tämän ajattelussa. Lisäksi opettaja tuki oppilasta seuraavalle tasolle siirtymisessä. Havaitimme myös tutkivan oppimisen tunnin rakenteen rytmittävän oppilaan ymmärtämisen kasvua.

Asiasanat: matematiikan oppiminen, ymmärtäminen, tutkiva oppiminen

Räsänen, Vilma – Lipponen, Lasse – Hilppö, Jaakko – Rajala, Antti. 2013. KASAUTUVAA JA VARISEVAA VUOROVAIKUTUSTA: TUTKIMUS KOULUN LINTURETKESTÄ. Kasvatus 44 (2), 138–149.

Tässä artikkelissa tarkastellaan vuorovaikutuksen rakentumista kouluaikana koulun ulkopuolisessa oppimisympäristössä. Tutkimukseen osallistujat olivat 18 neljäsluokkalaista, heidän opettajansa ja lintuharrastaja. Aineistona oli luokan linturetkestä kerätty videoaineisto, jonka analyysissa sovelsimme asteittain etenevää analyysimenetelmää. Löysimme kaksi vuorovaikutuksen rakentumisen tapaa, kasautuminen ja variseminen, jotka rakentuivat lintujen havainnoinnin ympärille. Kasautuminen oli konkreettista: oppilaat (ja opettaja) kasautuivat ryhmäksi tietyssä paikassa ja tietyllä hetkellä. Kasautuminen liittyi myös yhteisen havainnon tekemiseen: toimijoiden huomio kasautui samaan aikaan tiettyyn kohteeseen. Varisemisella kuvasimme puolestaan kasautumisen eli yhteisen toiminnan ja havainnon vähittäistä purkautumista. Kasautuminen ja variseminen olivat usein nopeatempoisia, kestoiltaan lyhyitä ja muodoltaan tiiviitä. Sekä opettajalla että oppilailla oli tärkeä rooli kasautumisen ja varisemisen rakentumisessa, opettajan kuitenkin tehdessä oppilaita enemmän kasautumiseen johtavia aloitteita. Tutkimuksemme tuo esiin, että erityisesti ympäristöllä ja lintujen havainnointia koskevan retken vapaudella oli merkitystä kasautumisen ja varisemisen rakentumiselle. Tutkimuksessa löydetty vuorovaikutuksen rakentumisen tavat ja niitä kuvaavat käsitteet tarjoavat uuden näkökulman koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä, samoin kuin luokahuoneessa, tapahtuvan vuorovaikutuksen ja oppimismahdollisuuksien ymmärtämiseen.

Asiasanat: vuorovaikutus, havainnointi, koulun ulkopuolinen oppimisympäristö, kasautuminen, variseminen, kouluretki

Karvonen, Ulla. 2013. ONKO TUPAKOINTI LUUSEREIDEN PUUHAA? TERVEYSTIEDON OPPIKIRJA ESIMERKINÄ KRIITTISEN TEKSTIANALYYSIN TÄRKEYDESTÄ OPETTAJAN AMMATILLISEN OSAAMISEN OSA-ALUEENA. Kasvatus 44 (2), 150–161.

Oppikirjoja on totuttu pitämään varman ja luotettavan koulutiedon lähteenä, ja niiden vahva asema kouluissa näyttää säilyvän sähköisten oppimateriaalien ja oppimisympäristöjen yleistymisestä sekä oppikirjakeskeisen opetuksen kritiikistä huolimatta. Tässä artikkelissa osoitetaan empiiriseen tutkimukseen pohjautuvien esimerkkien avulla, että kriittistä ja analyttistä suhtautumista oppikirjoihin

tulisi pitää opettajan ammatillisen osaamisen tärkeänä osa-alueena. Analysoimalla eräässä terveystiedon oppikirjassa rakentuvaa ideaalilukijaa tuodaan esille, kuinka tekstin kirjoittajat voivat tulla esittäneeksi oppiaineen ja koko perusopetuksen julkilausuttujen tavoitteiden, kuten sukupuolten ja eri väestöryhmien välisen tasa-arvon, edistämisen kanssa ristiriitaisia arvoja ja päämääriä normaalina ja hyväksyttävänä pyrkiessään suostuttelemaan lukijaansa noudattamaan terveellisiä elintapoja.

Asiasanat: oppikirjatutkimus, kriittinen diskurssianalyysi, terveystieto

Poulter, Saila. Uskonto julkisessa tilassa: koulu yhteiskunnallisuuden näyttämönä. Kasvatus 44 (2), 162–17.

Tässä artikkelissa tarkastelen koulua julkisena tilana ja uskonnollisten katsomusten paikkaa osana ”julkista”. Tutkimus on teoreettis-sisällönanalyttinen ekskursio kolmen uskontoa käsittelevän tapausten teemoihin, joita tarkastelen suhteessa varsinaiseen aineistoon eli Euroopan neuvoston kirjallisiin kannanottoihin, jotka käsittelevät uskontoa osana demokraattisen yhteiskunnan käytänteitä. Artikkelin perustuu julkisen tilan käsitteelliselle analyysille. Se selvittää sekularistisen yhteiskuntafilosofian suhdetta uskonnollisiin katsomuksiin ja arvojen moninaisuuteen. Filosofisen käsiteanalyysin kautta luon määritelmiä katsomustietoiselle kasvatukselle ja koulukulttuurille, joka kykenee tunnistamaan julkisen ja yksityisen kategorioita, refleктоimaan katsomuspositioita suhteessa poliittisesti tuotettuihin luokituksiin ja kyseenalaistamaan tiettyjen katsomusten marginalisoitumista. Vaikka artikkeli rajoittuu kolmeen erilliseen tapaukseen ja valikoitujen asiakirjojen tarkasteluun, se pyrkii kuitenkin olemaan laajempi puheenvuoro sekularismiin liittyvästä episteemisestä likinäöstä, joka määrittelee voimakkaasti julkisessa tilassa toimimisen ehtoja.

Asiasanat: julkinen tila, sekularismi, uskonto, katsomus, kansalaisuus, Euroopan neuvosto